

Høring om endringer i læreplaner for gjennomgående fag

Engelsk

Engelsk for døve og sterkt tunghørte

Matematikk

Naturfag

Naturfag samisk

Norsk

Norsk for elever med samisk som førstespråk

Norsk for døve og sterkt tunghørte - sendes ut på høring i februar 2013

Norsk tegnspråk - sendes ut på høring i februar 2013

Samfunnsfag

Samfunnsfag samisk

Høring om forslag til læreplan i

Norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge

[Frist for å sende inn høringsuttalelse er 05.03.2013](#)

Kontaktinformasjon

Navn på høringsinstans *

Landslaget for norskundervisning (LNU)

Høringsinstansens e-postadresse (kun en e-postadresse i feltet) *

lars.fodstad@ntnu.no

Hva slags høringsinstans

Velg: *

Organisasjon

Læreplan i engelsk

Formål med faget

Vi ber om høringsinstansenes
syn på formålsteksten

Helt
enig

Delvis
enig

Verken Delvis
enig uenig
eller
uenig

Endringene av ord og begreper
gjør formålet mer presist

Kommentarer til formål med faget

Hovedområder i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på endringene i hovedområdene	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
---	------------------	--------------------	--------------------------------	---------------------	-------------------

Deling av hovedområdet "Kommunikasjon" til "Muntlig kommunikasjon" og "Skriftlig kommunikasjon" bidrar til å tydeliggjøre grunnleggende ferdigheter i engelsk

☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kommentarer til hovedområder i faget

Grunnleggende ferdigheter i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på tekstene om grunnleggende ferdigheter	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	------------------	--------------------	--------------------------------	---------------------	-------------------

Tekstene tydeliggjør hva grunnleggende ferdigheter innebærer i faget engelsk

☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kommentarer til grunnleggende ferdigheter i faget

Kompetansemål i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på endringene i kompetansemålene	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	------------------	--------------------	--------------------------------	---------------------	-------------------

Kompetansemålene i engelsk uttrykker tydelig progresjon i muntlige ferdigheter

☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kompetansemålene i engelsk uttrykker tydelig progresjon i å kunne skrive

☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kompetansemålene i engelsk uttrykker tydelig progresjon i å kunne lese

☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kompetansemålene i engelsk uttrykker tydelig progresjon i å kunne regne

Kompetansemålene i engelsk uttrykker tydelig progresjon i digitale ferdigheter

Kommentarer til kompetansemål i faget

Generelle kommentarer til revidert læreplan i engelsk

Læreplan i norsk

Formål med faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på endringene i formålsteksten

Helt enig

Delvis enig

Verken enig eller uenig

Delvis uenig

Helt uenig

Formålet med opplæringen i faget kommer tydelig fram

Kommentarer til formål med faget

Generelt er vi fornøyde med innstrammingen av formålsbeskrivelsen, men enkelte av endringene faller uheldig ut.

For det første mener vi det er betenkelig at formuleringen om at faget "representerer en demokratisk offentlighet som rustet til deltakelse i samfunnsliv og arbeidsliv" er fjernet i første avsnitt. Man kan argumentere for at dette ikke er et fagspesifikt formål, men erfaringen tilsier at dersom slike formuleringer ikke gjøres forpliktende for enkeltfag, er det ingen som tar ansvar for denne dimensjonen. I den grad dimensjonen kan gjøres fagspesifikk, mener vi den hører hjemme i norskfaget. For øvrig er formuleringen beholdt i læreplanen i norsk for elever med kort botid i Norge, og det fremstår høyst betenkelig at denne dimensjonen skal forbeholdes denne ene elevgruppen.

I andre avsnitt mener vi ordet "redskapsfag" er overflødig, og at første setning heller bør være slik: "Samtidig skal norskfaget utvikle elevenes språkkompetanse ut fra de evner og forutsetninger den enkelte har." Redskapsdimensjonen ivaretas av den neste setningen, samtidig som den balanseres mot språkferdighetenes egenverdi.

I tredje avsnitt mener vi formuleringen "...få perspektiv på teksthistorien" er alt for uklar. Dette kan bety nærmest alt eller ingenting.

Et lignende problem finner vi i fjerde avsnitt, hvor formuleringen "når perspektivene utvides" gir rom for alle mulige tolkninger, samtidig som den fremstår som uforpliktende. Argumentet i setningen synes for øvrig å hvile på et tvilsomt premiss, når det heter at "Vår tid er preget av kulturutveksling og kommunikasjon på tvers av tidligere grenser". I seg selv er formuleringen riktig nok, men den kan forstås dithen at tidligere tider ikke har vært preget av kulturutveksling. Hvilke "grenser" det her siktes til, synes også uklart.

Femte avsnitt, som omhandler språksituasjonen i Norge, mangler fullstendig en historisk dimensjon, og dette synes problematisk. Her er også noen problematiske formuleringer med hensyn til forholdet mellom bokmål/nynorsk og hovedmål/sidemål. For det første er uttrykket "språklig mangfold" i gjeldende plan foreslått endret til "språklige uttrykk", hvilket er en langt svakere formulering. Setningen fremstår nå som nærmest meningstom, og denne formuleringen bør absolutt endres tilbake til gjeldende "språklig mangfold".

Videre mener vi forsøket på å beskrive formålet med opplæring i skriftlig hoved- og sidemål er svakt. Dette må kommenteres på overordnet plan, fordi det ikke bare gjelder "Formål med faget", men også beslektete formuleringer i andre deler av læreplanen.

Vi stiller oss positive til forsøket på å beskrive ulik mestringsgrad av hoved- og sidemål i kapitlet "Grunnleggende ferdigheter i faget", og vi mener også det er riktig at man i "Formål med faget" har gått bort fra å omtale bokmål og nynorsk som "offisielle språk", og heller omtaler dem som "likestilte skriftlige målformer".

Mindre vellykket er det når man under "Formål med faget" forsøker å differensiere legitimeringen av opplæringen i henholdsvis hoved- og sidemål. Særlig mener vi det er for snevert å utelukkende knytte hovedmålsopplæringen til "elevenes språklige trygghet og identitet". Å knytte "elevenes språkforståelse" og mestring av skriftspråket i "samfunns- og yrkesliv" utelukkende til sidemålet fremstår som et uforståelig valg. Vi foreslår derfor at de to siste setningene i nest siste avsnitt av "Formål med faget" slås sammen til en: "Formålet med opplæringen er å styrke elevenes språklige trygghet og identitet, utvikle deres språkforståelse og gi et grunnlag for mestring av begge målformene i samfunns- og yrkesliv."

Når det så gjelder øvrige omtaler av skriftlig hoved- og sidemål i læreplanutkastet, er vi for det første tilfredse med at man nettopp anvender disse betegnelsene ("hovedmål" og "sidemål"), og ikke "nynorsk" og "bokmål", slik man gjør i gjeldende plan. I tillegg mener vi den

differensieringsformuleringen man har foreslått under "Grunnleggende ferdigheter i faget" er vellykket. Sammen med en endring av vurdering i praksis, vil disse formuleringene justere forventningene til elevenes prestasjoner i sidemål til et mer realistisk nivå.

Det som imidlertid er mindre vellykket, er forsøkene på å formulere denne differensieringen som kompetansemål. Formuleringer som "sentrale regler i formverket" (10. trinn), "sentrale formkrav og uttrykksmåter" (VG1SF/VG2YF), "funksjonelt ordforråd" og "sentrale formkrav" (VG2 og VG3) er ikke operasjonaliserbare for den enkelte lærer, og det virker urimelig å gjøre den enkelte lærer ansvarlig for å sette så uklare formuleringer ut i live. I det hele tatt fremstår forestillingen om mer eller mindre "sentralt" formverk absurd. En slik innholdsbasert formulering av differensiert nivå fremstår som vanskelig å utforme på en gjennomførbar måte. Den synes heller ikke nødvendig, ettersom differensieringen av forventning til grad av mestring allerede er ivarettatt under den ovenfor omtalte formuleringen hentet fra "Grunnleggende ferdigheter i faget".

I lys av denne overordnede betraktningen over forholdet mellom skriftlig hoved- og sidemål, vil ikke de omtalte kompetansemålene kommenteres i detalj under overskriften "Kompetansemål i faget" i denne høringsuttalelsen.

Hovedområder i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på endringene i hovedområdene	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
---	------------------	--------------------	--------------------------------	---------------------	-------------------

Sammensatte tekster er en del av et utvidet tekstbegrep og bør fjernes som eget hovedområde	☒	☐	☐	☐	☐
---	----------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Nye navn på hovedområdene tydeliggjør innholdet i hvert område	☒	☐	☐	☐	☐
--	----------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kommentarer til hovedområder i faget

På generelt grunnlag er vi tilfredse med direktoratets forslag til "Hovedområder i faget", inkludert endringen fra fire til tre hovedområder. Så lenge multimodale tekster ivaretas tilstrekkelig i kompetansemålene, er det uproblematisk at de er fjernet som eget hovedområde. Her ligger det imidlertid en potensiell fare – og dermed en utfordring – i implementeringsfasen, ettersom bortfall av hovedområder kan feilleses som nedbygging eller nedprioritering av multimodale teksttyper. Ellers er vi godt fornøyde med at lytting har blitt løftet mer frem både her i den generelle beskrivelsen av muntlig kommunikasjon og i de enkelte kompetansemålene. Denne endringen utbedrer en svakhet i gjeldende plan.

Til tross for vår gjennomgående tilfredshet med beskrivelsen av hovedområdene, følger her noen innvendinger og endringsforslag fra vår side.

Først en strukturell kommentar: De innledende fem avsnittene (før "Oversikt over hovedområder") er identiske med gjeldende plan, men de fremstår rotete og lite formfullendte med sine fragmentariske avsnittsstruktur og notatpregete utforming. Dette står ikke i stil med resten av kapitlet.

Hovedområdet «Skriftlig kommunikasjon» er uryddig fremstilt i den forstand at det stadig veksles mellom lesing og skriving. Her bør det være mulig å få til en tydeligere struktur og inndeling innad i de to avsnittene. En tydeligere struktur bør også ivareta skrivingen bedre, for slik forslaget lyder, nevnes lesing både hyppigere og mer inngående enn skriving, og dette virker ikke å være i overensstemmelse med intensjonene bak revisjonen. Endelig bør det vurderes om ikke lese- og skrivestrategier bør nevnes spesifikt i denne delen av læreplanen.

Når det gjelder hovedområdet «Språk, kultur og litteratur» er vi tilfredse med at «litteratur» nå nevnes på lik linje med «språk» og «kultur». Beskrivelsen av området fungerer også greit, men det viser seg utover i læreplanen at det ofte er vanskelig å finne et tydelig skille mellom litteraturmål knyttet til «Skriftlige tekster» og litteraturmål knyttet til «Språk, kultur og litteratur». Dette er et overordnet, strukturelt problem, og derfor nevnes det her, men det vil også kommenteres i forbindelse med noen av de mest problematiske kompetansemålene.

Grunnleggende ferdigheter i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på tekstene om grunnleggende ferdigheter	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	------------------	--------------------	--------------------------------	---------------------	-------------------

Tekstene tydeliggjør hva grunnleggende ferdigheter innebærer i norskfaget

Kommentarer til grunnleggende ferdigheter i faget

På generelt grunnlag er vi tilfredse med beskrivelsene av de grunnleggende ferdighetene i faget. At læringsstrategier er nevnt, ser vi svært positivt på, og vi mener i det hele tatt at forslaget gir et langt bedre utgangspunkt enn gjeldende plan for bevisst arbeid med grunnleggende ferdigheter. Som nevnt i kommentarene til «Formål med faget» mener vi også at differensieringen mellom hoved- og sidemål fungerer godt i avsnittet om «Å kunne skrive» som grunnleggende ferdighet i norskfaget. Beskrivelsen av «Å kunne regne i norsk» fungerer langt bedre i revisjonsforslaget enn i gjeldende plan.

Vi vil likevel understreke at en utbedret læreplantekst om grunnleggende ferdigheter i faget ikke nødvendigvis medfører endret praksis, men at utfordringen først og fremst ligger i implementeringen. Den endrete teksten legger forholdene til rette, men om det ikke satses stort på etterutdanning og kursing, vil planarbeidet være formålsløst. At satsingen på grunnleggende ferdigheter i LK06 foreløpig har vært så lite vellykket, kan ikke utelukkende knyttes til uklart planverk. Det er grunn til å tro at manglende satsing på implementering er et vel så stort problem.

Når det gjelder selve beskrivelsene, har vi først og fremst én viktig hovedinnvending, og den gjelder beskrivelsen av «å kunne skrive» i norsk, som fremstår mer generell og mindre fagspesifikk enn tilsvarende beskrivelser i de andre fagene som dekkes av revisjonen. Det er svært uheldig om det å kunne skrive i norskfaget utelukkende knyttes opp til skriving som grunnleggende ferdighet i alle fag (altså norsk utelukkende som et redskapsfag), mens den for eksempel i naturfag knyttes til aktiviteter som er spesifikt naturfaglige. En slik uoverensstemmelse mellom de ulike planene svekker også den harmoniseringen mellom de ulike planene som man ellers har bestrebet seg på å oppnå i forbindelse med formuleringene av de grunnleggende ferdighetene i de enkelte fagene. Beskrivelsen av «å kunne skrive» i norsk bør derfor utvides med et spesifikt norskfaglig perspektiv, knyttet til for eksempel kreativ skriving, fiksjonsskriving, narrative tekster, litterære og retoriske analyser og andre spesifikt norskfaglige teksttyper.

Utover disse overordnede kommentarene, har vi et par innvendinger som gjelder enkeltformuleringer.

Den gjennomgående formuleringen «utvikling av ... innebærer å arbeide systematisk» er upresis. Systematisk arbeid er en nødvendig forutsetning for utvikling av ferdigheter, men dette er ikke det samme som at utvikling innebærer systematisk arbeid.

Formuleringen «Å skrive tekster i et bredt utvalg sjangere på skjerm og papir er et spesielt norskfaglig ansvar» er så upresis at den blir direkte feilaktig. Det er å drive opplæring i skriving som er et spesielt norskfaglig ansvar, ikke det å skrive tekster.

Kompetansemål i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på endringene i kompetansemålene

Helt enig   Delvis enig   Verken enig eller uenig   Delvis uenig   Helt uenig

Endringene i de grunnleggende ferdighetene i

kompetansemålene tydeliggjør
progresjonen i aktiv lytting

Endringene i de grunnleggende
ferdighetene i
kompetansemålene tydeliggjør
progresjonen i muntlig
kommunikasjon

Endringene i de grunnleggende
ferdighetene i
kompetansemålene tydeliggjør
progresjonen i utvikling av
skrivekompetanse

Endringene i de grunnleggende
ferdighetene i
kompetansemålene tydeliggjør
progresjonen i ordtilfang og
formelle språkferdigheter

Endringene i kompetansemålene
for nynorsk og bokmål er
rimelige når det gjelder lesing

Endringene i kompetansemålene
for nynorsk og bokmål er
rimelige når det gjelder mål
som skal øke kunnskapen om
de to norske målformene

Endringene i kompetansemålene
for skriveopplæringen er
rimelige når det gjelder
kompetansekravene til skriftlig
hovedmål og sidemål

Endringene som gjelder bredde
og kompleksitet i
kompetansemålene, skaper god
balanse mellom ferdigheter og
kultur/dannelse i planen

Endringene som gjelder bredde
og kompleksitet i
kompetansemålene, gjør
kompetansemålene mer like i
omfang og detaljeringsgrad

Endringene som gjelder bredde og kompleksitet i kompetansemålene, gjør planen mindre omfattende

Kommentarer til kompetansemål i faget

Generelt er vi positive til den opprydningen som er forsøkt foretatt i kompetansemålene.

Både inndelingen av kompetansemål i de tre hovedområdene og den interne organiseringen av kompetansemål innenfor hvert hovedområde er i det store og hele konsekvent. Skillet mellom kompetansemål innenfor «Skriftlig kommunikasjon» og «Språk, kultur og litteratur» er ikke alltid like opplagt, men dette synes heller ikke mulig med den inndelingen hovedområdene fordrer.

Bortfallet av hovedområdet «Sammensatte tekster» har blitt godt ivaretatt i form av kompetansemål i de tre andre hovedområdene, og denne fordelingen av multimodale læringsmål synes mer konsekvent og systematisk enn i gjeldende plan.

Endringene som er gjort med hensyn til bredde og kompleksitet har bidratt til å gjøre planen noe mindre omfattende, særlig med hensyn til internasjonale og tverrestetiske perspektiver. Vi opplever at utkastet lykkes i å legge listen litt lavere på disse områdene, samtidig som den fortsatt åpner for muligheter til å jobbe med dem.

Vi mener dannelsesperspektivet fortsatt er ivaretatt, selv om ferdighetsmålene har blitt flere, mer presise og konkrete enn i gjeldende plan. Målet om økt satsing på grunnleggende ferdigheter innebærer ikke automatisk noen nedprioritering av dannelsesperspektivet, snarere tvert imot: Så lenge de grunnleggende ferdighetene formuleres i tråd med OECDs key competencies-begrep, er de egnet til å styrke elevenes danning, men da forstått som literacy. Vi mener revisjonsutkastet er et skritt i riktig retning i så måte.

Selv om målet om å tydeliggjøre progresjonen i de grunnleggende ferdighetene i stor grad er oppnådd i utkastet, er her visse problemer. Mange av disse problemene gjelder enkeltformuleringer og spesifikke kompetansemål, og de vil derfor kommenteres i forbindelse med respektive årstrinn og hovedområder i gjennomgangen nedenfor. Noen er imidlertid av mer gjennomgående og generell art, og vil derfor løftes frem og drøftes prinsipielt.

Først og fremst stiller vi oss undrende og svært kritiske til at mål som inneholder eksplisitte lesestrategier er fjernet fra planen. Denne endringen er i strid med både intensjonen om fremhevingen av de grunnleggende ferdighetene og med innføringen av konkrete skrivestrategier (særlig i form av mønstertekster og revisjonskompetanse). Det synes inkonsekvent og uklokt å

fjerne lesestrategier samtidig som man innfører skrivestrategier. Dersom man skal lykkes med å bedre forståelsen av og arbeidet med grunnleggende ferdigheter, er det avgjørende at dette ikke bare skyves opp i de innledende, generelle delene av læreplanen, men nedfelles i konkrete kompetansemål med tydelig progresjon fra 2. til 13. årstrinn. Vi vil derfor oppfordre på det sterkeste til at både lese- og skrivestrategier formuleres så forpliktende og konkret som mulig gjennom hele planen.

Når det gjelder skrijving som grunnleggende ferdighet, mener vi progresjonen stagnerer noe i kompetansemålene for videregående opplæring. Inntrykket er at målene under hovedområdet skriftlige tekster har større tyngde i grunnskolen. Vi ønsker oss derfor flere og fremfor alt mer presise/konkrete mål for skriveferdighet i videregående opplæring, ikke minst knyttet til revisjonskompetanse. Dette er viktig også for å markere at grunnleggende ferdigheter ikke er noe man kan ta lettere på etter grunnskolen, men som hele tiden må tilpasses det nivået elevene befinner seg på.

Videre mener vi også det burde – som en del av satsingen på grunnleggende ferdigheter – formuleres mer eksplisitte lyttemål med konkrete strategier og metakognitive dimensjoner. Spørreskjemadelen i PISA-undersøkelsen har vist at evnen til metakognisjon er svak hos norske elever, og revisjonsutkastet innebærer ikke noe stort løft i så måte. I rammeverket for grunnleggende ferdigheter er det i beskrivelsen av muntlig kommunikasjon lagt inn en kort formulering under nivå 5 om at eleven «vurderer egen forståelse og velger relevante strategier», men det er ingen kompetansemål i revisjonsutkastet som følger opp dette skikkelig. Vi mener altså at både skrive-, lese- og lyttestrategier bør formuleres på kompetansenivå så konkret og spesifikt som mulig, og med tydelig progresjon gjennom utdanningsforløpet. Dessuten bør disse strategikompetansemålene også understreke den metakognitive dimensjonen ved de grunnleggende ferdighetene, slik at elevene gjøres i stand til å vurdere mulige strategier før, under og etter skrive-/lese-/muntlige aktiviteter og foreslå endringer som vil kunne forbedre egne ferdigheter.

Når det gjelder målene for lesing på både nynorsk og bokmål, mener vi utkastet er svært vellykket. Her er det lagt opp til konkrete, ambisiøse, men også realistiske mål helt fra starten av, og med jevn progresjon hele veien. Som vi allerede har påpekt på et overordnet plan i kommentarer til formål med faget mener vi derimot at endringene i kompetansemålene for skriftlig hovedmål og sidemål er mislykte. Unntaket er målet om å «prøve ut ulike språkvarianter i egen skrijving på bokmål og nynorsk» etter 7. årstrinn, som vi vil trekke frem som et forbilledlig forsøk på tidligere start med skrijving på begge målformer. I den grad det skal differensieres mellom skriftlig hoved- og sidemål, vil vi heller se en videreutvikling av genredifferensieringen som er foreslått etter VG3, slik at denne også gjør seg gjeldende tidligere. Et konkret forslag til dette vil kommenteres i tilknytning til kompetansemålene etter VG2 (men vil eventuelt måtte flyttes ned til VG1 dersom man innfører eksamen i sidemål etter VG2, slik

at den allerede foreslåtte genredifferensieringen i VG3 må flyttes ned til VG2). Ettersom hoved-/sidemålsspørsmålet er et gjennomgående problem som allerede er kommentert, vil det ikke bli kommentert ytterligere i forbindelse med de enkelte årstrinn.

Et område hvor vi mener planen kunne vært enda mer forpliktende og spesifikk i progresjonsbeskrivelsen er det som omtales som grammatikk og tekstkunnskap. Grammatikkvegringen synes ikke like sterk som i gjeldende plan, men det er fortsatt mulig å være mer eksplisitt i omtalen av hvilke grammatiske kunnskaper og begreper som skal mestres etter de ulike årstrinnene og hva kunnskap om tekst helt konkret innebærer.

Til slutt blant de generelle innspillene til kompetansemålene, vil vi kommentere dette at progresjonen i stor grad søkes formulert ved hjelp av en rekke utføringsverb som viser til aktiviteter eller mestring av ulik kompleksitetsgrad: kjenne til, samtale om, bruke, beskrive, gjøre rede for, presentere, forklare, reflektere og drøfte. Det er en iboende utfordring å formulere progresjonen tilstrekkelig presist med slike verb, men her synes vi utkastet i stor grad har lyktes. Det tydeligste unntaket er verbet "reflektere", som brukes mange ganger, og som særlig er knyttet til relativt høyt mestrings- og abstraksjonsnivå. Hovedproblemet med "reflektere" er at det ikke nødvendigvis innebærer muntlige eller skriftlige uttryksformer, og dermed er det lite egnet som måloppnåelsesindikator. Hvorvidt en elev for eksempel kan "reflektere" over innhold og form i en tekst (7. årstrinn: skriftlige tekster, VG1: skriftlige tekster, VG2: språk, kultur og litteratur), lar seg strengt tatt ikke måle, og dermed er verbet dårlig egnet for en målstyrt læreplan. Mange av de stedene "reflektere" er brukt, bør det være mulig å erstatte det med mer presise og målbare verb, som for eksempel "analysere" og "drøfte". Det er avgjørende at verbbruken er presis, forpliktende og målbar.

Heretter følger våre innspill til kompetansemålene på de enkelte årstrinnene.

Kompetansemål etter 2. årstinn:

Under muntlig kommunikasjon mener vi målet om å kunne «uttrykke egne følelser og meninger» er så upresist at det bli meningsomt. En ettåring kan også sies å uttrykke egne følelser og meninger. Om dette skal gjøres meningsfullt som et kompetansemål, må det knyttes spesifikt til verbal aktivitet. Vi foreslår det derfor endret til «sette ord på egne følelser og meninger».

Under skriftlig kommunikasjon mener vi målet om å kunne «bruke egne kunnskaper og erfaringer for å forstå og kommentere innholdet i leste tekster» er for upresist. Slik det er formulert, fremstår det som en selvfølgelighet. Vi foreslår «bruke egne kunnskaper» endret til «aktivere forkunnskaper», da denne formuleringen mer eksplisitt knytter an til bruk av lesestrategier.

Kompetansemål etter 4. årstrinn:

Under muntlig kommunikasjon mener vi målet om å kunne «beherske et tilstrekkelig ordforråd til å fortelle om faglige emner, erfaringer og opplevelser, og uttrykke egne meninger» er unødig omstendelig formulert. Problemet kan delvis lettes ved å stryke siste tillegg, da dette uansett er redundant (repeterer tilsvarende mål etter 2. årstrinn), og delvis kan det utbedres ved å omformulere starten. Vi foreslår målet endret til «snakke om faglige emner og fortelle om erfaringer og opplevelser med et egnet ordforråd».

Videre under muntlig kommunikasjon mener vi ordet «lek» bør strykes fra målet om å kunne «samhandle med andre gjennom lek, dramatisering, samtale og diskusjoner». Lek som ikke er spesifikt knyttet til norskfaglig/verbal aktivitet fremstår som lite relevant i denne sammenhengen.

Under språk, kultur og litteratur mener vi første del av målet om å kunne «beskrive språk og språkbruk, ordklasser og deres funksjon» er altfor uklart og generelt, i motsetning til andre ledd, som er forbilledlig tydelig. «Språk og språkbruk» kan vise til nesten hva som helst, og det vil derfor ha minimal reliabilitet når læreplanen skal implementeres. Vi foreslår derfor denne delen av målet enten fjernet eller formulert mer avgrenset og konkret.

Videre under språk, kultur og litteratur mener vi ordet «egnete» bør strykes fra målet om å kunne «uttrykke tanker om språk, personer og handling i egnede tekster fra ulike tider og kulturer». Her er det uklart hvilke kriterier som gjelder for tekstenes egnethet. Om «egnete» ikke strykes, må det spesifiseres.

Kompetansemål etter 7. årstrinn:

Under muntlig kommunikasjon er målet om å kunne "opptre i ulike språkroller gjennom drama-aktiviteter, opplesing og presentasjoner" er et godt mål, men vi er skeptiske til begrepet "språkroller", som ikke er etablert og dermed uklart. Poenget med målet er drama-, opplesnings- og presentasjonskompetansen, og dette lar seg formulere uten begrepet "språkroller".

Videre under muntlig kommunikasjon er målet om å kunne "presentere et fagstoff tilpasset formål og mottaker, med og uten digitale verktøy" tvetydig grunnet uklar syntaks. Her må det avklares hvorvidt det menes med og uten verktøy, der verktøyene skal være digitale, eller med digitale og analoge verktøy, eller med og uten begge typer verktøy.

Videre under muntlig kommunikasjon er vi positive til målet om å kunne «vurdere andres muntlige framføringer ut fra faglige kriterier», men vi har et par kommentarer til det. For det første vil vi gjøre oppmerksom på at lignende kompetansemål mangler i videregående skole. Den muntlige vurderings- og revideringskompetansen synes derfor ikke ivaretatt tilstrekkelig gjennom hele

utdanningsløpet. For det andre er vi positive til kravet om at vurderingen skal skje utfra «faglige kriterier», men vi mener dette ikke er tilstrekkelig uten at også formmessige kriterier trekkes inn. Når det gjelder dette konkrete kompetansemålet, kan det enkelt løses ved at man supplerer «faglige» med «og formmessige», men dette bør også sees i sammenheng med den gjennomgående progresjonen, som altså ikke synes godt nok ivaretatt etter 10. trinn.

Under språk, kultur og litteratur har vi én kritisk bemerkning til målet om å kunne «beskrive hvordan tekster er bygd opp ved hjelp av begreper fra grammatikk og tekstkunnskap, og sammenligne tekster på bokmål og nynorsk». Begrepene «grammatikk» og «tekstkunnskap» står her dårlig til hverandre, ettersom det første er et konkret, etablert og dermed lett forståelig begrep, mens det andre er langt vagere og kan innebære nærmest hvilket som helst tekstanalytisk felt: grammatikk, retorikk, narratologi, tekstlingvistikk, pragmatikk etc. Dersom det er slik at det er tekstlingvistiske begreper det her siktes til, bør man kalle det nettopp det, slik at man unngår misforståelser og gjør planen så operasjonaliserbar som mulig. Ellers vil vi også påpeke at det synes noe merkelig at dette kompetansemålet sorterer under språk, kultur og litteratur. Den kompetansen som beskrives kan riktignok dokumenteres muntlig, men synes ellers å være så nært knyttet til elevenes egen skriveopplæring og skriving som grunnleggende ferdighet, at målet hadde passet bedre under området skriftlige tekster.

Videre under språk, kultur og litteratur er vi kritiske til målet om å kunne «vurdere tekster med utgangspunkt i egne opplevelser og med forståelse for språk og innhold». For det første er selve utføringsverbet «vurdere» uklart i denne sammenhengen, fordi det synes å peke i retning av kvalitetsdrøftende litteraturkritikk. For det andre kan det innvendes at formuleringene «egne opplevelser» og «forståelse for språk og innhold» er svært vide og uklare, så mer spesifikk begrepsbruk bør vurderes. Videre bør det også vurderes om kompetansemålet kan deles i to, ettersom det på den ene siden beskriver faglig fundert analyseferdighet («forståelse for språk og innhold»), på den andre siden det man kan kalle literary transfer-kompetanse («utgangspunkt i egne opplevelser»). I den gjeldende plan blir literary transfer-kompetansen beskrevet i to selvstendige kompetansemål etter 7. trinn («uttrykke egne opplevelser av...» og «presentere egne leseerfaringer...»), mens i revisjonsforslaget blir det altså slått sammen med en annen dimensjon ved den samlede litterære kompetansen. Vi tror en mellomting vil være det beste, altså ett literary transfer-kompetansemål og ett mål knyttet til formell analyseferdighet.

Kompetansemål etter 10. årstrinn:

Under skriftlig kommunikasjon er vi svært godt fornøyd med målet om å kunne «lese og analysere et bredt utvalg tekster i ulike sjangere på bokmål og nynorsk og formidle mulige tolkninger». Formuleringen er sterk fordi den kombinerer

analytisk ferdighet med en hermeneutisk dimensjon, og fordi fortolkningskravet er passelig åpent: Det åpnes for et mangfold av forståelser, men tilknytningen til analytisk aktivitet indikerer samtidig at tolkningen ikke kan være fullstendig løsrevet fra den aktuelle teksten.

Det andre utpregete litteraturmålet etter 10. trinn («presentere viktige temaer og uttrykksmåter...») er plassert under hovedområdet språk, kultur og litteratur, og det må her påpekes at skillet mellom de to områdene ikke er helt opplagt. Det kan synes som det omtalte kompetansemålet under skriftlig kommunikasjon er et overordnet, generelt, og nærmest altomfattende mål for arbeid med skriftlige tekster, mens målet under språk, kultur og litteratur er et metode- og perspektivsnævret mål som kunne inngått i det generelle målet uten å nevnes spesielt. Det spesifikke målet fremhever komparativt arbeid med eldre og nyere litteratur, men på en slik måte at den nyere får forrang. Man kan også spørre seg hvorfor litteraturhistorisk komparatisme skal fremheves som metode og hvor fruktbart det er på dette faglige nivået. Når dette er sagt, skal det også bemerkes at kompetansemålet har blitt langt bedre med de endringene som er foretatt i forhold til i gjeldende plan. Bortfallet av de seks begrepsparene er særlig viktig, for disse har bidratt til å nedprioritere formbevissthet til fordel for rent tematiske lesninger, og dermed en svært overfladisk og reduksjonistisk form for komparatisme. Slik kompetansemålet lyder i sin nye form, er det langt bedre balansert med hensyn til innhold («temaer») og form («uttrykksmåter»). At «klassiske verker» i tillegg er foreslått endret til «klassiske tekster» innebærer en begrepsmessig avklaring og en nødvendig realitetsorientering.

Under skriftlig kommunikasjon anbefaler vi en liten begrepsmessig spesifisering av målet om å kunne «gjenkjenne virkemidlene humor, ironi, kontraster og sammenligninger, symboler og språklige bilder og bruke dem i egne tekster». Formuleringen «språklige bilder» er uklar og delvis overlappende med «symboler», og den bør derfor erstattes av mer spesifikke og forpliktende begreper for figurativt språk, for eksempel "metaforer, herunder besjeling og personifisering".

Videre under skriftlig kommunikasjon ønsker vi å gjøre målet om å kunne «planlegge og bearbeide egne tekster manuelt og digitalt» mer spesifikt og forpliktende ved å erstatte «planlegge og bearbeide» med «planlegge, utforme og forbedre». En slik endring vil bedre ivareta både den grafisk-estetiske dimensjonen ved skriftlig kommunikasjon («utforme»), samtidig som de tre verbene til sammen innebærer en skrivekompetanse som er mer tydelig knyttet til revisjonskompetanse.

Under språk, kultur og litteratur er vi positive til den tydelige begrepsbruken i kompetansemålet om å kunne «bruke grammatiske begreper til å sammenligne nynorsk og bokmål», men dette målet er et godt eksempel på den problematiske grensesettingen mellom hovedområdene skriftlig kommunikasjon og språk, kultur og litteratur. Vår anbefaling er at målet flyttes til skriftlig

kommunikasjon. Dette målet er ellers et godt eksempel på det behovet vi tidligere har påpekt for mer spesifikke kompetansemål for grammatikk og tekstkunnskap, for slik det nå er formulert, åpner det for svært varierende ambisjonsnivå, alt etter hvor komplekst grammatisk begrepsapparat som brukes.

Kompetansemål etter VG1:

Under muntlig kommunikasjon savner vi kompetansemål knyttet til nabospråk. Etter 10. årstrinn skal elevene kunne «lytte til, forstå og gjengi informasjon fra svensk og dansk», men dette følges ikke opp i videregående opplæring. Vi mener særlig det bør inn i VG1, hvor det også må kunne sees som relevant yrkesfaglig kompetanse for YF2.

Videre under muntlig kommunikasjon mener vi målet om å kunne «lytte til og vise åpenhet for andres argumentasjon og bruke relevante og saklige argumenter» er en formulering som fungerer godt så lenge den sees isolert, men som demonstrerer et problem knyttet til progresjon i muntlige ferdigheter om det sees i sammenheng med tilsvarende kompetansemål etter 7. og 10. årstrinn. Elevene skal først kunne «grunngi egne standpunkter og vise respekt for andres», så «delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon», og til slutt altså «lytte til og vise åpenhet for andres argumentasjon og bruke relevante og saklige argumenter». Det kan synes som disse tre formuleringene uttrykker omtrent det samme. Hvis de ikke skal forstås slik, vil det for eksempel kunne innebære at man ikke trenger å lytte til andre eller bruke relevante argumenter i diskusjoner på 10. trinn. Her er ikke progresjonen godt nok uttrykt.

Videre under muntlig kommunikasjon mener vi at målet om å kunne «bruke norskfaglig kunnskap i samtaler om tekst og språk» er for vag og uforpliktende. Vi foreslår en liten, men betydelig endring: «bruke norskfaglig kunnskap og norskfaglige begreper...», ettersom faglighet blir mer forpliktende og spesifikk når den knyttes til krav om fagterminologi.

Under skriftlig kommunikasjon mener vi målet om å kunne «gjøre rede for argumentasjonen i andres tekster og skrive egne argumenterende tekster» bør presiseres med hensyn til argumentasjonen i elevenes egne tekster. I et lignende mål etter VG2 heter det man skal kunne skrive tekster med «tydelig fokus og saklig argumentasjon», men vi anbefaler at en lignende formulering også gjelder VG1, ikke minst fordi dette vil gi klarere retningslinjer for vurdering av norsk skriftlig og klare rammer for eksamensoppgaveformulering for YF. Vi anbefaler derfor at VG1-målet utvides til «gjøre rede for argumentasjonen i andres tekster og skrive egne argumenterende tekster med tydelig og saklig argumentasjon». Metaforen «fokus» har det gått inflasjon i, uten at den er særlig presis, så dette ordet vil vi være forsiktige med å bruke i læreplanen.

Videre under skriftlig kommunikasjon mener vi målet om å kunne «bruke ulike

estetiske uttrykksformer i sammensatte tekster» innebærer en regresjon i forhold til lignende mål på lavere årstrinn. Allerede etter 7. årstrinn skal elevene kunne «bruke digitale kilder og verktøy til å lage sammensatte tekster med hyperkoplinger og varierte estetiske virkemidler», hvilket ikke bare er en langt mer presis og forpliktende målformulering, men også mer ambisiøs. Her er altså den gjennomgående progresjonsintensjonen ikke realisert, og kompetansemålene bør derfor revurderes og avpasses slik at de innebærer progresjon i arbeidet med multimodal skriftlig kommunikasjon. Vi vil også vise til at det synes å være et misforhold mellom produksjons- og resepsjonsmålene på dette området i VG1, for resepsjonsmålet (under språk, kultur og litteratur) er både presist og ambisiøst.

I likhet med etter 10. årstrinn er det også etter VG1 problemer knyttet til kompetansemålene for lesing og analysing av litteratur, og problemene kan sies å være enda tydeligere og mer prekære i VG1. Under skriftlig kommunikasjon skal elevene kunne «lese et representativt utvalg samtidstekster, skjønnlitteratur og sakprosa, på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk, og reflektere over innhold, form og formål», mens de under språk, kultur og litteratur skal kunne «sammenligne fortellemåter og verdier i et utvalg samtidstekster med fortellemåter og verdier i myter og folkediktning». Igjen synes skillet mellom områdene skriftlig kommunikasjon og språk, kultur og litteratur noe uklart, og igjen gjør det seg utslag i ett overordnet, nærmest altomfattende kompetansemål (skriftlig kommunikasjon) og ett langt mer snevert mål knyttet spesifikt til komparativ metode (språk, kultur og litteratur). Som i 10. årstrinn er det også her grunn til å spørre hvorfor nettopp komparatismen løftes frem i et eget kompetansemål. Videre kan man undres man trekker frem myter og folkediktning, hvorfor disse bare skal leses komparativt, og hvorfor akkurat verdiaspektet skal trekkes frem i sammenligningen. (Vi er i det hele tatt skeptiske til hvorvidt verdibegrepet er brukt, ikke bare her, men også i det første kompetansemålet under skriftlig kommunikasjon etter VG2.) Slike spesifikke mål stikker seg ut i en plan som ellers er kompetansebeskrivende, og om man først skal bryte med grunnprinsippet for hvordan kompetanser beskrives, bør slike brudd komme i forbindelse med emner/metoder/perspektiver som ansees for å være svært sentrale i faget. Vi kan ikke se at dette gjelder målet om å sammenligne verdier i myter, folkediktning og samtidstekster, og vi anbefaler derfor at målet fjernes. Eventuelt kan man erstatte det med et nytt kompetansemål knyttet til myter og folkediktning, hvor metode og perspektivering ikke ligger fastlåst.

Kompetansemål etter VG2:

Som allerede påpekt i de overordnede kommentarene, foreslår vi en genrebasert differensiering mellom hoved- og sidemål etter VG2, etter mønster fra den foreslåtte for VG3. Dette vil skille mellom hoved- og sidemål på et mer operasjonaliserbart vis enn de foreslåtte formuleringene om «sentrale formkrav». Vi foreslår at målet om å kunne «skrive drøftinger, utgreiinger og informative

tekster» endres til «skrive kreative tekster, drøftinger, utgreiinger og informative tekster», og at målet om å kunne «skrive kreative tekster, litterære tolkninger og resonnerende tekster, med utgangspunkt i norsk tekst- og språkhistorie» endres til «skrive litterære analyser og resonnerende tekster med utgangspunkt i norsk tekst- og språkhistorie på hovedmål». Endringene innebærer at vi løsriver kreativ skriving fra tekst- og språkhistorien samt at denne genren – sammen med drøftende, utgreiende og informative tekster – knyttes til begge målformene, mens de mest avanserte genrene forbeholdes hovedmålet. Vi mener også at «litterær analyse» er en mer dekkende og mer forpliktende betegnelse for den genren som i utkastet kalles «litterær tolkning». En faglig fundert tolkning bygger på analytisk ferdighet, og dette er det viktig å få frem i planen.

Under språk, kultur og litteratur er vi svært positive til målet om å kunne «forklare argumentasjonen i sakprosaetekster ved å bruke kunnskap fra retorikken», men stusser over bruken av bestemt form i retorikken, da denne kan indikere at man utelukkende sikter til klassisk retorikk. Vi foreslår derfor «retorikken» endret til «retorikk». Forslaget gjelder da også retorikk målet under språk, kultur og litteratur etter VG3.

En annen konkret detalj vi foreslår endret under språk, kultur og litteratur er i målet om å kunne «lese et utvalg sentrale norske og noen europeiske tekster fra middelalderen til og med romantikken, sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng og reflektere over form og innhold». Målet er vi svært fornøyd med, bortsett fra at betegnelsen «middelalderen» er unødig vid og uklar, og dessuten mer historisk enn språk-, litteratur- og kulturhistorisk. Vi foreslår at det endres til «norrøn tid», for å få en epokebetegnelse som både er mer fagspesifikk og som i mindre grad åpner for misforståelser.

Kompetansemål etter VG3:

Under muntlig kommunikasjon er vi i utgangspunktet positive til den praktisk-estetiske innfallsvinkelen til skjønnlitteraturen i målet om å kunne «sette sammen og framføre et avgrenset skjønnlitterært program», men vi mener formuleringen er for vag og dermed vil kunne operasjonaliseres på for mange ulike måter og med svært ulikt ambisjonsnivå. Erfaringene våre tilsier at dette læreplanmålet fortolkes og praktiseres svært ulikt fra lærer til lærer, så en noe mer presisert formulering bør vurderes. Eventuelt bør en slik presisering i det minste foretas i vurderingsveiledningen.

Under skriftlig kommunikasjon mener vi at målet om å kunne «bruke kunnskap om tekst, sjanger og språklige virkemidler i egen skriving» bør utvides slik at det også rommer revisjonskompetanse. Et slikt krav vil være i tråd med ønsket om å styrke progresjonen i utviklingen av de grunnleggende ferdighetene. Vi foreslår følgende formulering: «bruke kunnskap om tekst, sjanger og språklige virkemidler til å planlegge, utforme og forbedre egne tekster». Formuleringen

«planlegge, utforme og forbedre» er identisk med den vi har foreslått under skriftlige tekster etter 10. årstrinn.

Under språk, kultur og litteratur har vi et marginalt endringsforslag til målet om å kunne «drøfte sider ved norsk språk- og kulturutvikling i et internasjonalt perspektiv». Her mener vi «sider ved» er overflødig og derfor bør strykes.

Videre under språk, kultur og litteratur kommer vi til den relativt store endringen av målene knyttet til skjønnlitteratur. For det første må det her påpekes at man igjen møter problemet med generelle, overordnede litteraturmål under skriftlig kommunikasjon og mer innsnevrete, spesifikke litteraturmål under språk, kultur og litteratur. Problemet er ikke like prekært her som etter VG1, men det er vanskelig å forstå hvorfor samtidstekster i VG3 sorterer under skriftlig kommunikasjon («lese et utvalg samtidstekster og reflektere over hvordan disse tekstene språklig og tematisk forholder seg til vår tid»), mens realistiske og modernistiske tekster hører til språk, kultur og litteratur. Her synes det ikke å ligge noe tydelig prinsipp til grunn.

Når det så gjelder bortfallet av «det moderne prosjektet» og innføringen av «den realistiske tradisjonen» er vi ambivalente, men i hovedsak skeptiske. Hovedproblemet med «det moderne prosjektet» er at det peker langt utover det norskfaglige området og snarere er en idéhistorisk enn litteraturhistorisk betegnelse. Enkelte har også kritisert betegnelsen for å være konstruert, men dette mener vi ikke er mer prekært for «det moderne prosjektet» enn andre historiske begreper, epokebetegnelser, forklaringsmodeller eller såkalte «grand narratives».

Innføringen av betegnelsen «den realistiske tradisjonen» innebærer etter vårt syn potensielle problemer for litteraturundervisningen som etter vårt syn er større enn «det moderne prosjektet». Realisme er et særdeles komplekst begrep knyttet til estetisk form, estetisk historie og filosofi. På den ene siden utgjør det motsatsen til «idealisme», på den andre siden viser den til syn på realistisk kunst som spenner fra naiv tro på mimesis (kunstens evne til å speile virkeligheten) til svært avanserte teorier om både språklige og andre representasjonsformer. Endelig er realisme også brukt som en temmelig mekanisk og bastant epokebetegnelse i litteraturhistorien, ikke minst i skolesammenheng, og vi mener det er stor fare for at det er denne realismeforståelsen som vil dominere dersom det foreslåtte kompetansemålet skal operasjonaliseres. Alternativene er trolig for kompliserte – og dermed mer ambisiøse enn «det moderne prosjektet». Dersom forslaget blir stående uforandret, vil det kreve en solid etterutdanningsinnsats på dette feltet.

Et annet problem med «den realistiske tradisjon» er at det sammen med «den modernistiske tradisjon» vil utgjøre en veldig isme-tung og – i verste fall – reduksjonistisk tilnærming til de siste 150 års litteratur.

Vårt forslag er å heller operere med ett stor litteraturmål etter VG3, som erstatter alle de tre litteraturmålene i høringsforslaget. Dersom man formulerer ett mål som inkluderer både performativ kompetanse, literary transfer-kompetanse, genremangfold og historisering, vil dette kunne motvirke både reduksjonisme, gammeldags litteraturhistorie og lese måter som forplikter langt utenfor det norskfaglige området. Vi foreslår derfor følgende formulering: «analysere, tolke og sammenligne sentrale tekster i flere sjangrer og fra ulike litterære tradisjoner fra 1850 til i dag, og sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng».

Vurdering i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på alternativ 1	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	-----------	-------------	-------------------------	--------------	------------

Gjeldende vurderingsordninger for standpunktkarakterer bør videreføres	☐	☐	☐	☐	☒
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------------------

Gjeldende vurderingsordninger for eksamen bør videreføres	☐	☐	☐	☒	☐
---	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------

Eventuelle språkpolitiske konsekvenser av alternativ 1

Kommentarer til alternativ 1 til sluttvurdering i norsk

Dagens ordning fungerer særdeles dårlig, så det er stort behov for forandring. Særlig medfører de tre standpunktkarakterene at altfor mye oppmerksomhet rettes mot summativ vurdering, hvilket er uheldig for både elevenes læringssituasjon og norsklærernes arbeidsforhold.

Vi ber om høringsinstansenes syn på alternativ 2	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	-----------	-------------	-------------------------	--------------	------------

To standpunktkarakterer er tjenlig for faget på ungdomstrinnet, yrkesfag og studieforberedende	☐	☐	☐	☒	☐
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------

Felles skriftlig eksamen i norsk hovedmål og sidemål er tjenlig for ungdomstrinnet	☐	☐	☐	☐	☒
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------------------

2.1: Felles skriftlig eksamen i	☐	☐	☐	☐	☒
---------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------------------

norsk hovedmål og sidemål er tjenlig for Vg3 og påbygging til generell studiekompetanse

2.2: Obligatorisk eksamen i både hovedmål og sidemål er tjenlig for Vg3 og påbygging til generell studiekompetanse

Eventuelle språkpolitiske konsekvenser av alternativ 2, inkl. 2.1 og 2.2

Kommentarer til alternativ 2 til sluttvurdering i norsk

En reduksjon fra tre til to standpunktkarakterer vil utgjøre en forbedring, men vi mener dette ikke er tilstrekkelig, og at skillet mellom muntlig og skriftlig ikke er i overensstemmelse med fagets bestanddeler og arbeidsmåter, og heller ikke er optimalt med hensyn til satsningen på de grunnleggende ferdighetene. Dette blir mer inngående kommentert under alternativ 3.

Felles skriftlig eksamen har vært forsøkt tidligere med lite hell. Det er lite som tyder på at denne eksamensformen vil fungere, og vi stiller oss derfor undrende til at den trekkes frem som alternativ.

Vi ber om høringsinstansenes syn på alternativ 3

Helt enig   **Delvis enig**   **Verken enig eller uenig**   **Delvis uenig**   **Helt uenig**

En standpunktkarakter er tjenlig på ungdomstrinnet

Skriftlig eksamen i bare hovedmål er tjenlig for ungdomstrinnet

En standpunktkarakter er tjenlig på yrkesfag

En standpunktkarakter i norsk er tjenlig på studieforberedende og påbygging til generell studiekompetanse

Obligatorisk sidemåls eksamen er tjenlig på Vg2

studieforberedende

Eventuelle språkpolitiske konsekvenser av alternativ 3

Kommentarer til alternativ 3 til sluttvurdering i norsk

Læreplan og vurderingsordning i et fag må ha en logisk sammenheng. Skillet mellom muntlig og skriftlig karakter i norskfaget samsvarer ikke med hovedområdene i faget, og det er særlig vanskelig å ha et godt grunnlag for å sette karakter i norsk muntlig. I praksis settes denne karakteren ofte på grunnlag av skriftlige kunnskapsprøver. Dessuten bør det påpekes at læreplanen ikke sier noe om hvorvidt måloppnåelse innenfor hovedområdet språk, kultur og litteratur skal vurderes skriftlig eller muntlig, og grunnlaget for de to karakterene vil derfor kunne variere betydelig fra skole til skole og fra lærer til lærer. I et klasserom arbeider en parallelt med alle de grunnleggende ferdighetene, og en vil styrke helheten i faget ved å tone ned et kunstig skille mellom skriftlige og muntlige arbeidsformer og presentasjoner.

Tre forskjellige karakterer fører til prøvepress og summativ vurdering som er lite læringsfremmende. Med en samlet karakter vil en kunne ha mer varierte arbeidsmåter og gi veiledning underveis til elevene. Norskfaget trenger fornying og mer ro til fordypning. En endring av vurderingsordningen kan gi et grunnlag for å få dette til.

En skriftlig eksamen i norsk sidemål etter Vg2 kan gi grunnlag for å styrke opplæringa i norsk skriftlig. Det forutsetter at en greier å utarbeide oppgavetyper som støtter opp under en progresjon i skriveopplæringa. Oppgavene må være noe mindre komplekse enn de oppgavene som blir gitt til eksamen i VG3, og de bør ha mindre omfang. En ny oppgavetype (500 ord?) vil kunne styrke opplæringa i skriftlig og åpne nye muligheter i arbeidet med faget, slik 250-ordsoppgaven allerede har gjort.

Av de tre alternativene som er ute på høring vil vi gi vår støtte til alternativ 3. Vi mener likevel det er ett forhold som bør utbedres i dette alternativet, nemlig eksamen etter 10. årstrinn. Slik forslaget foreligger nå, innebærer det en fare for at sidemålsundervisningen blir nedprioritert på ungdomstrinnet, og at for mye av ansvaret for sidemålsopplæringen overlates til norsklærerne i videregående skole. Vi foreslår derfor å videreføre dagens eksamensordning for 10. årstrinn, men ellers innføre alternativ 3.

Generelle kommentarer til revidert læreplan i norsk

Læreplan i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge

Vi ber om høringsinstansenes syn på denne læreplanen	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	-----------	-------------	-------------------------	--------------	------------

Det er hensiktsmessig å innføre en egen læreplan i norsk i videregående opplæring som er tilpasset elever med kort botid i Norge

Læreplanen gjøres gjeldende for minoritetsspråklige elever med rett til særskilt språkopplæring og inntil seks års botid i Norge

Kommentarer til innføring av læreplanen

LNU ønsker læreplanen for denne målgruppa hjarteleg velkommen. Det bør presiserast at han gjeld for dei som har budd i Noreg i seks år før undervisning etter læreplanen tek til (ikkje før eksamen).

Formål med faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på forslag til formål med faget	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	-----------	-------------	-------------------------	--------------	------------

Læreplanen er likeverdig med den ordinære læreplanen i norsk ut fra et andrespråksperspektiv

Kommentarer til formål med faget

Formålsteksten er ikkje lik den ordinære i omtalen av språka i Noreg – bør samanliknast og redigerast.

Hovedområder i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på forslag til hovedområder i faget	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	-----------	-------------	-------------------------	--------------	------------

Inndelingen i hovedområder er hensiktsmessig for denne

læreplanen

Kommentarer til hovedområder i faget

Grunnleggende ferdigheter i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på grunnleggende ferdigheter i faget	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
---	-----------	-------------	-------------------------	--------------	------------

Kravene til språkkompetanse er rimelige utfra et andrespråksperspektiv

☐	☐	☒	☐	☐
-----------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------	-----------------------

Kommentarer til grunnleggende ferdigheter i faget

Det er bra at planen spesifiserer at ein ikkje kan stille same krav til denne målgruppa som i den ordinære læreplanen. Men samstundes er det liten tvil om at desse krava kan opplevast for ambisiøse for mange av elevane med kort butid i Noreg.

Kompetansemål i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på kompetansemål i faget	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
---	-----------	-------------	-------------------------	--------------	------------

Progresjonen i grunnleggende ferdigheter er godt tilpasset elevgruppen

☐	☐	☒	☐	☐
-----------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------	-----------------------

Det er god balanse mellom ferdigheter og kultur/dannelse

☐	☐	☒	☐	☐
-----------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------	-----------------------

Læreplanen har et hensiktsmessig omfang

☐	☒	☐	☐	☐
-----------------------	----------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Læreplanen gir elevene et godt grunnlag for videre utdanning og yrkesliv

☐	☒	☐	☐	☐
-----------------------	----------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kommentarer til kompetansemål i faget

Vi stussar på ei formulering i under «Skriftlig kommunikasjon» etter Vg1: «bruke ulike estetiske uttrykksformer i tverrfaglige sammensatte tekster» og ber om at «tverrfaglig» vert teke vekk. Særleg sidan vi ikkje skal ha eit tverrfagleg fokus på samansette tekstar i arbeidet med den ordinære

læreplanen. Det verkar også merkeleg at ein etter denne læreplanen skal arbeide med å kunne «sammenligne og vurdere tekster som overføres fra ett medium til et annet» i «Skriftlig kommunikasjon» Vg3, når dette kompetansemålet er teke vekk i den ordinære læreplanen.

Vurdering i faget

Vi ber om høringsinstansenes syn på vurderingsordning i faget	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
--	------------------	--------------------	--------------------------------	---------------------	-------------------

Elevene bør ha to standpunktkarakterer

☐	☐	☒	☐	☐
-----------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------	-----------------------

Elevene bør ha en obligatorisk skriftlig eksamen etter Vg3 i samsvar med tilpasset læreplan

☒	☐	☐	☐	☐
----------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Alternativ 3 for den ordinære læreplanen i norsk kan også vurderes for tilpasset læreplan

☒	☐	☐	☐	☐
----------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kommentarer til vurderingsordning i faget

Vi ser dette spørsmålet i samband med den ordinære læreplanen i norsk sine vurderingsordningar – ein bør følgje avgjerda for den ordinære læreplanen. Ved eventuell obligatorisk sidemålsksamen etter Vg2 bør denne gruppa vere friteken frå norskeksamen på Vg2, for å få lengre opplæringstid før eksamen.

Generelle kommentarer til læreplan i norsk for elever med kort botid i Norge